

บันทึก

เรื่อง วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนบริษัท

หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ ๙๔๔๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเรื่องซึ่งกระทรวงพาณิชย์ได้เสนอมา ดังต่อไปนี้

เนื่องจากการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท กฎหมายบังคับให้ระบุวัตถุประสงค์ และปรากฏว่าผู้จดทะเบียนบางรายนอกจากระบุวัตถุประสงค์อย่างอื่นแล้ว ยังจะขอระบุไว้กว้าง ๆ ด้วยว่า “ทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วแต่จะเห็นสมควร” หรือ “เพื่อเอาเงินของห้างหุ้นส่วนบริษัทที่ไม่จำเป็นต้องใช้ไปทำประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดแล้วแต่จะเห็นควร” จึงมีปัญหาว่า ในกรณีเช่นนี้จะไม่ยอมรับจดทะเบียนไว้ได้หรือไม่

กระทรวงพาณิชย์เข้าใจว่า คำว่า “วัตถุประสงค์” หมายถึงกิจการที่ห้างหุ้นส่วนบริษัทประสงค์จะประกอบ การตั้งห้างหุ้นส่วนบริษัทขึ้นก็เพื่อประกอบกิจการค้า โดยเอาทุนของห้างหุ้นส่วนบริษัทไปใช้ทำประโยชน์ตามที่เห็นสมควร แต่กิจการค้าที่ประสงค์จะประกอบ หรือ กิจการที่ประสงค์จะเอาทุนไปใช้ทำประโยชน์อะไรบ้างนั้นแหละคือวัตถุประสงค์ ฉะนั้นข้อความที่จะขอระบุไว้กว้าง ๆ นั้น ก็ไม่ใช่วัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายของกฎหมาย นายทะเบียนจึงมีอำนาจสั่งไม่รับจดทะเบียนจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องได้ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๑๙ อนึ่งถ้ายอมให้ระบุข้อความไว้กว้าง ๆ ได้เช่นนั้นแล้ว วัตถุประสงค์ข้ออื่น ๆ ไม่จำเป็นต้องระบุไว้ก็ได้ เพราะจะประกอบกิจการอย่างใด ๆ ก็ชอบที่จะทำได้ในเมื่อเห็นสมควร ซึ่งในที่สุดจะไม่สามารถทราบได้ว่าห้างหุ้นส่วนบริษัทใดมีวัตถุประสงค์อย่างใดเป็นที่แน่นอน แต่เนื่องจากกฎหมายมิได้วิเคราะห์ศัพท์คำว่า “วัตถุประสงค์” ไว้ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาช่วยวินิจฉัยว่าความเข้าใจดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ เพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายกองที่ ๑) ได้พิจารณาแล้วมีความเห็น ดังต่อไปนี้

คำว่า “วัตถุประสงค์” นี้ ในกฎหมายต่างประเทศก็หาได้วิเคราะห์ศัพท์ไว้ไม่ เพราะไม่ใช่คำที่มีความหมายพิเศษอย่างใด

นักเขียนคำอธิบายกฎหมายบางคนอธิบายว่า “วัตถุประสงค์” คือความมุ่งหมายในการที่คู่สัญญาตกลงเข้าทำการร่วมกัน หรือกิจการที่คู่สัญญาพยายามจะทำ เช่น วัตถุประสงค์ของบริษัทรถไฟ คือการสร้างทางรถไฟและจัดการรถไฟ เป็นต้น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๖๒๑ (๓) ระบุไว้ว่า “วัตถุประสงค์

และระยะเวลาของกิจการ” ทั้งนี้แสดงให้เห็นชัดว่า วัตถุประสงค์จะต้องเป็นการเฉพาะเจาะจง

ประมวลกฎหมายพาณิชย์เบลเยียม มาตรา ๑ ก็ระบุไว้ว่า “พาณิชย์บริษัทจำกัดได้แก่บริษัทซึ่งมีวัตถุประสงค์เป็นการค้า”

ในกฎหมายไทย วัตถุประสงค์ต้องไม่ขัดกับกฎหมาย (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๙) ทั้งนี้ย่อมเป็นการพ้นวิสัยที่จะทราบได้ว่า วัตถุประสงค์ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าหากว่าไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนและโดยเฉพาะเจาะจง

อนึ่ง การที่ให้ระบุวัตถุประสงค์ก็โดยเหตุผลที่ว่า ในทางกฎหมายถือว่า ห้างหุ้นส่วนบริษัทซึ่งเป็นนิติบุคคลนั้น ย่อมมีความสามารถจำกัด และสำหรับกิจการอันนอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้ว ห้างหุ้นส่วนบริษัททามีสภาพเป็นบุคคลไม่ เพราะฉะนั้นการให้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ก็เท่ากับให้ระบุขอบเขตความสามารถของห้างหุ้นส่วนบริษัทให้ชัดเจนนั่นเอง และเป็นการจำเป็นเพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้ทำการเกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนบริษัท (ดูประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๙ ซึ่งบัญญัติว่า นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ต้องตามบทบัญญัติทั้งปวงแห่งกฎหมาย ภายในขอบวัตถุประสงค์ของตนดังมีกำหนดไว้ในข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง)

ในที่สุดคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ความเข้าใจของกระทรวงพาณิชย์ในเรื่องนี้เป็นการถูกต้องแล้ว

(ลงชื่อ) ส. วินิจัยกุล

(นายเสริม วินิจัยกุล)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๔๙๒